

PROJEKTBESKRIVNING

Projekttitle: Avfallsdialog - förstudie

Sökande: Avfall Sverige och MABO (Bostadsrätterna, Fastighetsägarna, HSB, Riksbyggen och Sveriges Allmännytt)

Bakgrund och problembeskrivning

Enligt EU:s avfallsmål, som också är ett nationellt etappmål, ska förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall öka till minst 60 procent 2030. 2024 uppgick återvinningsnivån till 39 procent, så det är en bra bit kvar till målet.

För att nå målet behöver mer avfall samlas in för materialåtervinning eller förberedelse för återanvändning, och att det utsorterade avfallet håller tillräckligt hög kvalitet. Felsortering försämrar möjligheterna till materialåtervinning och leder i stället till att avfall, särskilt plast, går till energiåtervinning. Detta medför betydande och i många fall undvikbara klimatutsläpp.

Både fastighetsägare och avfallsorganisationer lägger i dag omfattande resurser på att förbättra hushållens sortering genom information, tillgång till fastighetsnära insamling och tekniska lösningar. Trots detta är resultaten ofta otillräckliga. En bidragande orsak är att aktörerna i hög grad arbetar utifrån sina respektive delar av avfallskedjan, med begränsad insyn i varandras förutsättningar och utmaningar.

Det saknas i många fall en strukturerad och återkommande dialog mellan fastighetsägare och avfallsorganisationer om mål, data, kostnader och gemensamma åtgärder. Utan en sådan samverkan blir det svårt att identifiera var i kedjan de största förbättringarna finns och hur resurser kan användas mest effektivt.

En strukturerad avfallsdialog – som omfattar hela kedjan från hushållens sortering till slutlig behandling – där parterna delar en gemensam problembild kan ge bättre förutsättningar för samordnade insatser för att öka materialåtervinningen, minska kostnaderna samt minska klimatutsläppen och nå de nationella avfalls- och miljömålen.

Den föreslagna avfallsdialogen är inspirerad av Prisdialogen för fjärrvärme, som är en etablerad modell för transparent och rättvis prissättning av svensk fjärrvärme.

Avgränsning

Förstudien ska omfatta lokal dialog om hushållens avfall i flerbostadshus mellan avfallsorganisationer och fastighetsägare vilket inkluderar bostadsrättsföreningar.

Med hushållens avfall avser vi kommunalt avfall, kommunalt insamlingssansvar och avfall som det finns producentansvar för till exempel förpackningar och elavfall. Verksamhetsavfall ingår inte i förstudien.

Syfte och övergripande mål

Syftet med förstudien är att ta fram ett förslag till en modell och ett arbetssätt för att genomföra årliga lokala avfallsdialoger mellan fastighetsägare och avfallsorganisationer.

Avfallsdialogens modell ska skapa förutsättningar för ömsesidig förståelse för varandras verksamheter, inklusive utmaningar och möjligheter för att nå det nationella målet för kommunalt avfall det vill säga att minst 60 procent materialåtervinns senast 2030.

En strukturerad avfallsdialog förväntas leda till:

- Ökad materialåtervinning och minskade klimatutsläpp
- Lägre systemkostnader genom mer träffsäkra åtgärder
- Effektivare samverkan mellan aktörer
- Bättre beslutsunderlag genom gemensamma data

Mål för innehåll i Avfallsdialogen

1. Relevant, kvalitetssäkrad och jämförbara mätdata.

Ett systematiskt arbete med data är en förutsättning för att kunna dimensionera insamlingssystem, följa upp resultat, återkoppla till fastighetsägare och boende, prioritera åtgärder och säkerställa måluppfyllelse.

Exempel på relevant mätdata att diskutera kring i Avfallsdialogen:

- Avfallsmängder
- Sorteringskvalitet
- Materialåtervinning
- Klimatutsläpp kopplade till avfallshantering
- Kostnader

2. Transparens och kontroll över avfallskostnader

För att få ett kostnadseffektivt avfallssystem behövs transparens och ökad förståelse för avfallskostnaderna hos båda parter. Det möjliggör långsiktig planering och ekonomisk styrning.

Exempelvis behövs information om

- Taxekonstruktionen och avgiftsmodeller - vad ingår och vad är kostnadsdrivande
- Taxeprognoser för kommande två till tre åren
- Överblick över avfallsorganisationens investeringsbehov och information om lagstiftningens påverkan på lokala bestämmelser och i förlängningen fastighetsägaren

Leveranser

- En konkret modell för avfallsdialog som inkluderar:
  - processbeskrivning steg för steg
  - mallar för möten och uppföljning
  - förslag på nyckeltal och data
  - roll- och ansvarsfördelning
  - exempel på genomförd dialog
- En projektplan för ett fullskaleprojekt där lokala avfallsdialoger genomförs och utvärderas
- Ett enklare internt PM som sammanfattar projektets genomförande, resultat och viktigaste lärdomar.

Kunskapsläget

Förslag på underlag att använda i förstudien

1. Avfallsdialogen - workshop i Malmö 2025-11-27
2. Din roll i källsorteringen - e-utbildning Avfall Sverige, NPA, Fastighetsägarna och Sveriges Allmännyttan
3. Avfallsrapport 2025, Sveriges Allmännyttan [Länk](#)
4. Avfallskompassen, NSR [Länk](#)
5. Verktygslådan för fastighetsägare [Länk](#)
6. Prisdialoger om fjärrvärme som inkluderar avfall
  - a) Borlänge Energi
  - b) Sollentuna SEOM kundträff [Länk](#)
  - c) Falu Energi och Vatten

Risker och utmaningar

Nedan listas de risker och utmaningar som identifierats. Förstudien ska analysera hur dessa hinder kan hanteras inom ramen för avfallsdialogen.

Identifierade utmaningar:

- * Brist på jämförbara data
- * Otydlig ansvarsfördelning mellan aktörer
- * Resursbrist hos vissa organisationer
- * Skillnader i incitament mellan parter

Metod och genomförande

Förstudien genomförs genom en kombination av kartläggning, intervjuer och analys. Inledningsvis görs en inventering av befintliga lokala avfallsdialoger samt en sammanställning av deras innehåll, upplägg och erfarenheter. Därefter görs en behovsanalys för att identifiera vilka delar som behöver ingå i en strukturerad avfallsdialog.

Behovsanalysen baseras på intervjuer med bostadsföretag, inklusive bostadsrättsföreningar och avfallsorganisationer samt andra relevanta aktörer.

Genomförandet omfattar:

- Kartläggning och inventering av dialoger som idag förs mellan fastighetsägare och avfallsorganisationer
- Intervjuer med avfallsorganisationer och fastighetsägare som har erfarenheter av lokala dialoger
- Vilka stöd finns idag för dialog mellan fastighetsägare och avfallsorganisationer
- Behovsanalys för att identifiera vad som saknas i dagens dialoger och vilka områden som bör omfattas
- Analys och jämförelse med prisdialogen för att identifiera relevanta lärdomar
- Framtagande av en modell för avfallsdialog
- Test och validering av modellen för avfallsdialog görs löpande i samverkan med referensgruppen. Som en del av valideringen genomförs en simulerad avfallsdialog där modellens struktur, innehåll och arbetsformer testas i praktiken tillsammans med deltagande aktörer.
- Resultatet kommer sen användas som grund för att testa modellen i pilotprojekt.

Projektorganisation

Projektledare – konsult som genomför projektet

Styrgrupp MABO och Avfall Sverige

Referensgrupp representanter från av bostadsföretag och avfallsorganisationer

Ekonomi och tidplan

Förfrågan skickas till ett antal konsulter för att konkurrensutsätta kostnadsförslag.

Genomförs maj 2026 - november 2026